

Materiały faktograficzne

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu łęczyckiego

Marcin Gorączko

Politechnika Bydgoska im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich

gorgon@pbs.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-8866-6645>

Aleksandra Gorączko

Politechnika Bydgoska im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich

agora@pbs.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-1448-9332>

Abstrakt

Niniejsza waloryzacja, która stanowi część ogólnopolskiego projektu, została oparta na metodzie opracowanej w tym celu i opublikowanej pierwotnie w monografii Armina Mikosa von Rohrscheidta *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy* (wyd. 3, Poznań 2016). Uwzględnione są w niej potencjalne cele turystyki kulturowej w mikroregionie (powiecie), pozostała oferta czasu wolnego oraz inne czynniki wpływające na turystykę kulturową, infrastruktura turystyczna oraz komunikacyjna, noclegowa i gastronomiczna. Ocenę przeprowadzono metodą bonitacji punktowej z odpowiednio dobranymi kryteriami, odpowiadającymi skali popularności danej grupy atrakcji i typu wypraw kulturowych. Prezentowany raport stanowi aktualizację jego pierwotnej wersji [Gorączko, Gorączko 2016a]. Przesłanką do przeprowadzenia ponownej oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionu były znaczące zmiany jakie zaszły na przestrzeni ostatniej dekady (od 2016 roku) w zakresie zagospodarowania i zarządzania kluczowymi walorami dla tej destynacji. Raport dotyczący powiatu łęczyckiego stanowi dopiero drugi przypadek w Polsce, przeprowadzenia ponownego badania dla tej samej jednostki administracyjnej.

Słowa kluczowe: potencjał turystyczny, turystyka kulturowa, waloryzacja dziedzictwa kulturowego, powiat łęczycki

I. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat łęczycki

Lokalizacja: województwo łódzkie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2016, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*, wyd.3, KulTour.pl, Poznań.

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: maj-lipiec 2025 r.

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: lipiec-sierpień 2025 r.

Badania terenowe: lipiec-październik 2025 r.

Przeprowadzający badanie terenowe: Marcin Gorączko, Aleksandra Gorączko

Status badań: aktualizacja badań z 2016 r.

Data wypełnienia formularza: grudzień 2025 r.

II. Formularz waloryzacyjny

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczna katedra (12 punktów)

brak

Historyczna bazylika (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6)

brak

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

Romańska Archikolegiata NMP i św. Aleksego, drewniany kościół filialny św. Mikołaja z 1761 r. oraz cmentarz XII – poł. XVIII wieku w Tumie (6)

Kościół i klasztor bernardynów pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVII wieku w Łęczycy (6)

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

Dawny klasztor norbertanek, ob. urszulanek, z pocz. XVII wieku, II poł. XIX wieku (3)

Dawny zespół klasztorny dominikanów w Łęczycy (poł. XIV wieku, koniec XVIII wieku, koniec XIX wieku, w latach 1799-2006 zakład karny) (3)

Historyczna znacząca świątynia innych religii ZD (za pierwsze dwie) (6)

Brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu międzynarodowym (10)

Brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym) (jedno pierwsze) (6)

Brak

Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)

Sanktuarium Urodzin i Chrztu Św. Faustyny Kowalskiej – Świnice Warckie (7)

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

Brak

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

Brak

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Zespół neogotyckiego kościoła św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty i św. Rocha Wyznawcy w Nowej Sobótce z XX wieku, wraz z domem parafialnym i cmentarzem, gmina Grabów (mariawici) (2)

Kościół mariawicki Przenajświętszego Sakramentu w Kadzidłowej, gmina Grabów (2)

Kościół mariawicki pw. Trójcy Przenajświętszej w Piątku (2)

Aktualna siedziba biskupia (6)

Brak

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

Kościół farny pw. św. Andrzeja w Łęczycy, XV wiek, XVII-XIX wiek, (4)

Kościół św. Bartłomieja z pocz. XVIII wieku Topoli Królewskiej, gmina Łęczycza (4)

Kościół parafialny pw. Świętej Trójcy w Piątku II poł. XV wieku, 1740 (4)

Drewniany kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny z 1784 roku (przebudowany w XIX wieku) w Leżnicy Małej, gmina Łęczycza (0)

Kościół św. Małgorzaty w Górze Świętej Małgorzaty (ze względu na charakterystyczne położenie na wzgórzu) (0)

Drewniany kościół pw. Matki Bożej Łaskawej w Pęcławicach, gmina Piątek (0)

Kościół parafialny pw. świętych Piotra i Pawła, z I poł. XVII wieku w Grodzisku, gmina Świnice Warckie (0)

I.A. b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (12)

Brak

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, ZD (za pierwsze trzy) (10)

Brak

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (5)

Zamek Królewski w Łęczycy z XIV wieku (5)

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

Brak

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

Brak

Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy**) (6)

Brak

Ruina historycznego zamku/grodu/palacu D (za pierwsze trzy***) (2)

Zamek rycerski z przeł. XIV i XV wieku, w Besiekierach, gmina Grabów (2)

Dwór z II poł. XIX wieku w Janowicach, gmina Piątek (2)

Ruina historycznego zamku, palacu, grodu niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)

Ruiny zespołu dworsko-folwarcznego z poł. XIX wieku w Kozankach Podleśnych, gmina Świnice Warckie, jeden z najwcześniejszych obiektów murowanych z miejscowego kamienia (opoki), własność prywatna (1)

Relikty grodziska stożkowatego w miejscu siedziby rycerskiej z XIV-XV wieku w Konarzewie, gmina Piątek (1)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)

Brak

Inny cenny zespół urbanistyczny na przynajmniej krajową skalę (10)

Brak

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Łęczyca – średniowieczny układ urbanistyczny (3)

Grabów – układ urbanistyczny (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)

Ratusz klasycystyczny w Łęczycy z XVIII wieku, według projektu Jakuba Kubickiego (1758-1833) nadwornego architekta Stanisława Augusta Poniatowskiego (1732-1789) (6)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń* Z (pierwsze dwa*) (3)

Brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)

Drewniany dworek szlachecki z XIX wieku, w Daszynie, odrestaurowany obecnie biblioteka gminna (4)

Budynek – miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze dwa***) (4)

Brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

Dwór romantyczny z II poł. XIX wieku, Byszew, gmina Grabów, odrestaurowana własność prywatna (3)

Dwór z 1880 roku w stylu eklektycznym z wieżą widokową w Siedlcu, gmina Łęczyca (3)

Regionalna zabudowa wiejska z miejscowego kamienia (opoki), datowanych na od I poł. XIX wieku do końca 70. XX wieku, w wielu miejscowościach powiatu (3)

Dwór z 1809 r. w Parskach, gmina Świnice Warckie (0)

Dwór modrzewiowy z XVIII/XIX wieku w Orenicach, gmina Piątek (0)

Budynek, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****) (1)

Budynki koszar 37 Pułku Piechoty Ziemi Łęczyckiej im. Księcia Józefa Poniatowskiego w Łęczycy (1)

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)

Brak

Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)

Pozostałości murów miejskich wraz z basztą (obecnie dzwonnica kościelna) w Łęczycy (2)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

Brak

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

Brak

Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)

Stała wystawa macew w Archiwum Państwowym Płockim Oddział Łęczyca (4)

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)

Mała Synagoga w Łęczycy, XVIII, XX wiek (1)***Synagoga w Grabowie (1)***

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)

Brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)

Brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)

Przestrzenny układ i infrastruktura Krośniewicko-Ozorkowskiej Kolei Dojazdowej (3)

Pozostałości po Kopalni Rudy Żelaza w Łęczycy – m.in. wieża szybowa „Łęczyca I” i hałdy pokopalniane dawnej kopalni rudy żelaza w Łęczycy wraz z Zalewem Miejskim, siedziba dyrekcji kopani, ambulatorium, przedszkole (3)

Historyczna funkcjonująca stale linia kolejowa lub żegluga (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)

Brak

Historyczna funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żegluga (lub przystanki pośrednie linii stałej) (za pierwszy przystanek* 4)

Łęczyca, linia kolejowa nr 16 (od 1923 roku) (4)

Kraski, magistrala węglowa, najważniejsza inwestycja kolejowa okresu międzywojennego, brak ruchu pasażerskiego (0)

I.A. d) Obiekty militarne:

Zespół forteczny o bardzo dużym znaczeniu militarnym, zachowany w znacznej części ZD (10)

Brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu lub zachowany w mniejszej części* ZD (4)

Brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu, dostępny sezonowo lub w mniejszej części** (2)

Brak

Pojedyncze zachowane obiekty forteczne ZD (za pierwsze dwa***) (2)

Brak

Pojedyncze obiekty forteczne częściowo dostępne, ruiny fortec (pierwsze dwie****) (1)

Brak

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)

Brak

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień* (2)

Niemiecka linia umocnień z 1944 roku tzw. wał Himmlera - 10 obiektów w rejonie Grabowa (2)

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa)** (1)

Brak

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (dodatkowo 30)

Brak

Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo 15, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO)

Romańska Archikolegiata NMP i św. Aleksego w Tumie, od 2022 r. (15)

Przy braku ogólnej dostępności obiektów z tej grupy punkty są odejmowane, pozostawia się tylko 1/3 punktów przyznanych za dany obiekt, jeśli inaczej nie wskazano.

Brak

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w języku polskim (za pierwsze pięć) (po 2 pkt)

Sanktuarium Urodzin i Chrztu Św. Faustyny Kowalskiej - Świnice Warckie (2)

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu obiektach) (1 pkt)

Brak

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego** (pierwsze pięć) (1 pkt)

Brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (po 1 pkt)

Brak

Przewodniki elektroniczne po miejscu lub obiekcie (za pierwsze trzy) (1)

Brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze 2) (po 2 pkt)

Brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Zamek Królewski w Łęczycy, gry i zabawy plebejskie, historyczne pokazy szermiercze, itp. (1)

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (dodatkowo po 1 pkt)

Brak

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt)

Archikolegiata w Tumie, np. album pt. Archikolegiata w Tumie 850 Rocznica Konsekracji Świątyni, folder informacyjny, gazetka okolicznościowa (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1 pkt)

Brak

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu).

Zamek w Łęczycy, Archikolegiata w Tumie, Sanktuarium Urodzin i Chrztu Św. Faustyny Kowalskiej, grodzisko w Tumie, ruiny zamku w Besiekierach (2)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:

Monumenty (pomniki) o znaczeniu międzynarodowym (każdy) (8)

Brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech*) (6)

Pomnik geometrycznego środka Polski w Piątku (6)

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

Pomnik Bohaterów Bitwy nad Bzurą w Łęczycy (2)

Pomnik Bohaterom Walk nad Bzurą w Piątku (2)

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (1)

Pomnik Niepodległości – Figura Matki Boskiej Brzemiennej (1)

Pomnik Tadeusza Kościuszki w Grabowie (1)

Miejsca historyczne o znaczeniu międzynarodowym (do trzech) (8)

Brak

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

Archikolegiata w Tumie (miejsce synodów prowincjonalnych XII-XVI wiek) (4)

Rejon pomiędzy Świnicami Warckimi a Piątkiem, Bitwa Łódzka (1914 r.), Bitwa nad Bzurą (1939 r.) (4)

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym, (do trzech**) (2)

Dawne getto w Łęczycy (2)

Dawne getto w Grabowie (2)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o międzynarodowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (3)

Brak

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

Zamek Królewski w Łęczycy i Romańska Archikolegiata NMP i św. Aleksego w Tumie (motyw Diabła Boruty w literaturze polskiej) (2)

Archikolegiata w Tumie (Zbigniew Nienacki – Uroczysko) (2)

Piątek, miejsce kręcenia filmu pt. Aktorzy prowincjonalni, debiutu kinowego Agnieszki Holland (2)

Obszar gminy Świnice Warckie (tom poezji pt. Z łąk i pól – Marii Konopnickiej) (0)

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

Głogowiec i Świnice Warckie związane z biografią św. Faustyny Kowalskiej (3)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)

Grodzisko w Tumie - siedziba Bolesława Krzywoustego a następnie księżnej Salomei i jej synów (2)

Zamek w Łęczycy - rezydencja polskich królów (2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)

Dwór w Gusinie, gmina Świnice Warckie (miejskie zamieszkania Marii Konopnickiej w latach 1872-1877) (1)

Zespół dworski z końca XIX wieku w Smolicach, gmina Grabów (miejsce zamieszkania Marii Ginter (1922-1911) – rzeźbiarki, malarki, pisarki i sportsmenki, uczestnika ruchu oporu, powstańca warszawskiego) (1)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Łęczycza, miejsce zamieszkania i pracy Jadwigi Grodzkiej (1905-1990) – nauczycielki, regionalistki, organizatorki i kierownika Muzeum na Zamku w Łęczycy (1)

Oraczew, gmina Witonia, miejsce zamieszkania Ignacego Kamińskiego (1883-1974) – ludowego artysty rzeźbiarza (1)

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

Mała Synagoga w Łęczycy – miejsce zamieszkania i działalności Malbima Meir Weisera (1809-1879) – tłumacza i komentatora Tory, rabina Łęczycy w latach 1866-1872 (2)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Nekropolia zbiorowa władców Polski (8)

Brak

Nekropolia zbiorowa innych znanych w skali kraju osobistości (do trzech) (5)

Groby niezidentyfikowanych dotąd biskupów pod archikolegiatą w Tumie (0)

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

Cmentarz rzymskokatolicki w Łęczycy (m.in. z kwaterami wojskowymi z 1914, 1920 i 1939 roku) (2)

Cmentarz ewangelicko-augsburski (m.in. kwatera wojskowa niemiecka z 1914 roku) w Łęczycy (2)

Cmentarz Parafialny w Siedlcu, gmina Łęczycza (2)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)

Brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)

Grób rodziców św. Faustyny Kowalskiej na cmentarzu parafialnym w Świnicach Warckich (2)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

Brak

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)

Cmentarz w Topoli Królewskiej, gmina Łęczycza (1)

Cmentarz mariawicki z pocz. XX wieku w Nowej Sobótce, gmina Grabów (1)

Cmentarz parafialny w Grodzisku, gmina Świnice Warckie (0)

Za każdy cmentarz zabytkowy lub inną nekropolię o znacznie ograniczonej dostępności – odejmuje się połowę przyznanych punktów

Brak

I.B. c) Budowle współczesne:

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej D (do dwóch) – (5)

Brak

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej (niedostępne) (do dwóch*) (2)

Brak

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej (do trzech**) (1)

Brak

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym (10)

Brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)

Romański portal z XII wieku nad wejściem północnym do Archikolegiaty w Tumie (5)

Romańska rzeźba Chrystusa-Pantokratora w Archikolegiacie w Tumie (5)

Romańskie malowidła ściennie w absydzie zachodniej Archikolegiaty w Tumie (5)

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Obrazy Rafała Hadziewicza (1803-1886), Wojciecha Gersona (1831-1901) i Józefa Buchbindera (1839-1909) w kościele św. Andrzeja w Łęczycy (0)

Wczesnobarokowe rzeźby św. Aleksego, św. Pawła, św. Piotra i św. Wojciecha przeniesione z kolegiaty w Tumie do kościoła w Leżnicy Małej (0)

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu międzynarodowym (9)

Brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu krajowym (do trzech*) (5)

Brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

Mural pt. „1 Dywizjon Lotniczy Bohaterem Ziemi Łęczyckiej” z 2025 roku w Łęczycy (2)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki):

Muzea o znaczeniu międzynarodowym (10)

Brak

Muzea o znaczeniu krajowym (do trzech) (8)

Brak

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum w Łęczycy (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)

Muzeum Dziedzictwa Kościelnego w Tumie (2)

Muzea typu skansenowskiego duże o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)

Brak

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

*Skansen „Łęczycka Zagroda Chłopska” w Kwiatkówku, gmina Góra Św. Małgorzaty, filia Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi (6)**Skansen archeologiczny grodziska łęczyckiego, w Tumie, gmina Góra Św. Małgorzaty, filia Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi (6)**Dom rodzinny św. Faustyny Kowalskiej w Głogowcu, gmina Świnice Warckie (0)*

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)

Brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)

Brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)

Brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3-9 placówek) (2)

Muzeum w Łęczycy, skansen etnograficzny w Kwiatkówku i grodzisko w Tumie (2)

Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech****) (1)

Brak

Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)

*Ekspozycja „Łęczyckie Zakłady Górnicze 1955-1992” w piwnicach łęczyckiego ratusza (4)**Ekspozycja „Bitwa nad Bzurą” na piętrze łęczyckiego ratusza (4)*

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

*Brak*Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dodatkowe** punkty za:

Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (za każdą 1 pkt)

Brak

Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)

Brak

Przewodniki elektroniczne (1)

Brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do 2 języków za każdy:) (1)

Brak

Przewodnicy obiektowi stali (2)

Ekspozycja „Łęczyckie Zakłady Górnicze 1955-1992” w piwnicach łęczyckiego ratusza (2)

Ekspozycja „Bitwa nad Bzurą” na piętrze łączyckiego ratusza (2)

Przewodnicy obcojęzyczni obiektowi stali za każdy język do trzech (1)

Brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie** (1)

Muzeum w Łęczycy (1)

Dom rodzinny św. Faustyny Kowalskiej w Głogowcu (1)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

Brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego muzeum (pierwsze 2) (po 2 pkt)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

Brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Brak

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

Brak

Wersje obcojęzyczne własnego materiału informacyjnego (min. dwie wersje) (1)

Brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

Brak

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Muzeum w Łęczycy (1)

Skansen „Łęczycka Zagroda Chłopska” w Kwiatkówku (1)

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

Brak

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch) (2)

Brak

Przy muzeach **regionalnych i lokalnych** punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Muzeum w Łęczycy (1)

Skansen „Łęczycka Zagroda Chłopska” w Kwiatkówku (1)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

Brak

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

Muzeum w Łęczycy – największa w Polsce kolekcja rzeźb demonologicznych (1)

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

Brak

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broшуry, foldery) (1)

brak

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym (7)

Brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Gala wręczenia Nagród im. Benedykta Polaka, Tum, Łęczyca (6)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Festiwal Chopin en Vacances „We dworach i krajobrazach Polski”, Parski, gmina Świnice Warckie (4)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)

Brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

Brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Łęczyca w Barwach Jesieni (4)

Święto Palanta w Grabowie (4)

Dzień Cebuli w Grabowie (4)

Dzień Ziemiaka Województwa Łódzkiego w Świnicach Warckich, (wrzesień, w 2025 roku 15. edycja w randze wojewódzkiej) (0)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu międzynarodowym (7)

Brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Międzynarodowy Turniej Rycerski w Łęczycy, (zwykle sierpień, 25. edycja w 2025 roku (6)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Festiwal Historyczny w Tumie (czerwiec, 4. edycja w 2025 roku pod nazwą „Pogoń za Koroną”) (4)

Nieregularne inscenizacje historyczne (średniowiecze) przy zamku w Besiekierach (0)

Nieregularne inscenizacje historyczne (kampania wrześniowa) w Łęczycy (0)

Rzadsze eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym (jeden) (4)

Brak

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

Konfraternia Burgus Carpinei – bractwo rycerskie na zamku w Besiekierach (5)

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej ponad 4 dni, (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)

Brak

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe:

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)

Brak

Z ofertą kulturową (do dwóch): (2)

Brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze 2) (po 2 pkt)

Brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Brak

Dodatek za obsługę w językach obcych: (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę) (1)

Brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, Akwaria, Parki Dzikich Zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (za każdy do trzech) (4)

Brak

Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczym na terenie regionu (za każdy) (8)

Brak

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

Brak

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)

Brak

Ogród Botaniczny, Palmiarnia, Arboretum (za pierwsze dwa obiekty) (4)

Brak

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Goślub, gmina Piątek, park pałacowy (2)

Zbylczyce, gmina Świnice Warckie, park dworski (2)

Park miejski duży kultywowany (pow. od 4 ha) z obiektami sztuki (za pierwsze dwa) (2)

Brak

Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)

Park Miejski w Łęczycy (1)

Tereny rekreacyjne wokół Zalewu Miejskiego – rekultywowany teren dawnej kopalni rud żelaza (1)

Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)

Brak

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Brak

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6)

Łowicka Droga św. Jakuba (Góra św. Małgorzaty, Tum, Łęczyca, Leźnica Wielka – kościół św. Jakuba, Głogowiec, Świnice Warckie (6)

Przebiegające przez region materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

Łódzki Szlak Konny im mjr Henryka Dobrzańskiego „Hubala” (3)

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)

Żółty szlak rowerowy Bitwy nad Bzurą (3)

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

Szlak „Pierścień Księżnej Salomei” pomiędzy Łęczycą a Tumem (3)

Kulturowo-turystyczny „Szlak kościołów drewnianych Ziemi Łęczyckiej” (3)

Wirtualne szlaki turystyczne, przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

Szlak Romański (samochodowy), oznaczenie obiektu na szlaku Archikolegiata w Tumie (2)

Szlak Wschodnioeuropejskiego Frontu I Wojny Światowej na Ziemiach Polskich (samochodowy) (2)

Żółty szlak pieszy Św. Faustyny Kowalskiej (2)

Niebieski szlak Marii Konopnickiej (0)

Czarny szlak rowerowy „W Królestwie Diabła Boruty” (0)

Szlak Cebulowy (powiatowy) (0)

Szlak Gorących Źródeł (rowerowy) (0)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Brak

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)

Brak

Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)

Brak

Oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)

Oddział PTTK Ziemi Łęczyckiej: Łęczyca – Tum – Góra Św. Małgorzaty (1)

Oddział PTTK Ziemi Łęczyckiej: Łęczyca – Świnice Warckie – Głogowiec (1)

Dodatkowe wersje językowe oferty objazdu z przewodnikiem (za dwie pierwsze) (1)

Brak

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Centrum Informacji Turystycznej Miasta i Gminy Łęczyca (2)

Punkt Informacji Turystycznej w Świnicach Warckich (2)

Informacja w językach obcych, (za każdy język do trzech) (1)

Brak

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

PTTK oddział w Łęczycy (3)

Przewodnicy miejscy lub terenowi (za każdy język do czterech) (1)

Brak

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Łęczycza (2)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

Brak

Pozostały* aktualny materiał informacyjny: (1)

Świnice Warckie (1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego* (od dwóch języków) (1)

Brak

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

*Hotel Chrobry*** w Topoli Królewskiej (2)*

*Hotel Korona Palace*** w Leżnicy Wielkiej (2)*

Medical SPA Kwiatowa w Łęczycy (2)

Siedlisko Besiekiery, gmina Grabów (2)

Istniejąca oferta pakietowa hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)

Brak

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną, (za pierwszy obiekt) (3)

Brak

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Restauracja Kargul w Łęczycy (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Quattro w Łęczycy (1)

Restauracja Pod Ekranem w Łęczycy (0)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Brak

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Brak

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)

Brak

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24 (za pierwszą) (1)

Brak

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Nasz Naleśnik, Łęczycza (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

PKS Łęczyca (2)**II.C. Infrastruktura komunikacyjna:**

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta w odległości 48 km (1 godz. na dotarcie z Łęczycy) (4)

Lotnisko z połączeniami krajowymi* w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (3)

Brak

Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)

Brak

Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec kolejowy w Łęczycy (2)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec autobusowy PKS w Łęczycy (2)

Przystanek* autobusowy na miejscu (za pierwszy) (1)

Przystanek autobusowy w Piątku (0)

Port pasażerski morski na miejscu (za pierwszy) (3)

Brak

Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)

Brak

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)

Autostrada „Bursztynowa” A-1 o przebiegu północ-południe, z węzłem Piątek (4)

Autostrada „Wolności” A-2 o przebiegu wschód-zachód, z węzłami Wartkowie i Dąbie (4)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)

DK nr 91 Gdańsk – Częstochowa (2)

Inne połączenie* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)

DK nr 60 Łęczyca – Ostów Mazowiecka (0)

DW nr 703 Poddębice – Łowicz (0)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)

PKS Łęczyca (2)

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)

Brak

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Łęczyca (1)

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)

Brak

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) * (1)

Brak

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

Brak

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

LOT Centralny Łuk Turystyczny, Łódź Summer Festival 2025 (2)

LOT Centralny Łuk Turystyczny, Międzynarodowe Targi Turystyczne ITTF Warsaw 2025 (2)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)

Brak

Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej w ostatnich 2 latach (2)

Brak

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)

Konferencja naukowa poświęcona Wiktorynowi Grąbczewskiemu (1929-2023), twórcy największej w Polsce kolekcji rzeźb diabelskich (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:**III.A. Instytucje Kultury**

Teatr stały (za pierwszy obiekt) (3)

Brak

Filharmonia na miejscu (3)

Brak

Stała oferta koncertów muzycznych* (za pierwszą ofertę) (2)

Brak

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

Brak

Opera na miejscu (2)

Brak

Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)

Brak

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Kino „Górnik”, Łęczyca (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

Brak

Jeziora (zdatne do kąpielii, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Brak

Brzeg morski na terenie regionu (3)

Brak

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Dąb szypułkowy „Kazimierz” w parku miejskim w Łęczycy (1)

Dąb szypułkowy ponad 800-letni w Świnicach Warckich (1)

Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Wieża zamku w Łęczycy (1)

Wieża archikolegiaty w Tumie (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)

Brak

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt) (2)

Brak

Baseny otwarte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt przy braku basenu krytego) (1)

Brak

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)

Brak

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

Studio BEST w Łęczycy (j. angielski) (2)

Sezonowa* oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (1)

Brak

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Brak

Sezonowe* centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (1)

Brak

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion Miejski w Łęczycy (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Arena Battle w Piekarach, gmina Piątek (paintball), 8 ha terenów dawnego zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego (1)

Lodowiska ogólnodostępne stale (za pierwszy obiekt) (2)

Brak

Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)

Brak

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu w regionie (za pierwszy) (4)

Brak

Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)

Brak

Obecność siedziby władz państwowych (5)

Brak

Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)

Brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Oficjalne kurorty (za pierwsze trzy miejscowości) (4)

Brak

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty) (2)

Brak

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

Regularne organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)

Brak

Obecność krajowych central wielkich firm w regionie (za pierwsze trzy) (2)

Brak

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)

Brak

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)

Brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)

Brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1)

Brak

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)

Brak

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Rillieux-la-Pape (Francja) – Łęczyca (1)

Penzlin (Niemcy) – Łęczyca (1)

Włodzimierz Wołyński (Ukraina) – Łęczyca (1)

Podsumowanie:

kategoria I: 315

kategoria II: 51

kategoria III: 8

kategoria IV: 3

Łącznie: 377

Tab. 1. Zestawienie punktacji dla powiatu łączyckiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Maksymalna liczba punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki	104+21	473
	I.A. a) Obiekty sakralne	51	122
	I.A. b) Zamki i pałace	11	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	40	140
	I.A. d) Obiekty militarne	2	18
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	57	168
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	47	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	10	56
	I.B. c) Budowle współczesne	0	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	17	72
	I.D. Muzea i wystawy	31+16	205
	I.E. Eventy kulturowe	37	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	6	53
	I.H. Szlaki kulturowe	26	106
	<i>RAZEM za kategorię I</i>	315	1 243
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	10	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	13	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	23	32
	II.D. Promocja turystyczna	5	20
	<i>RAZEM za kategorię II</i>	51	120
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje Kultury	2	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	3	14
	III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna	3	13
	<i>RAZEM za kategorię III</i>	8	39
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	0	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	0	11
	IV.D. Oferta shoppingu	0	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	3	4
	<i>RAZEM za kategorię IV</i>	3	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		377	1 453

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania

III. Ocena mikroregionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

W wyniku przeprowadzonej waloryzacji analizowanego mikroregionu, w kategorii I (najważniejszej z punktu widzenia dokonywanej oceny) uzyskano 315 punktów, co zgodnie z przyjętą metodologią oznacza, że obszar powiatu łączyckiego cechuje się nadal **dużym** (przedział 250-450 punktów) potencjałem turystyczno-kulturowym. W stosunku do oceny z 2016 roku w kategorii I odnotowano wzrost liczby punktów o 18, mimo iż w toku weryfikacji pierwotnej wersji formularza skorygowano dwa błędne wpisy w kategoriach „Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym)” i „Budynek, miejsce ważnych wydarzeń”, odejmując 7 punktów od sumy końcowej. Zgodnie z aktualnym podejściem w formularzu waloryzacyjnym uwzględniono wszystkie kategorie, również te, które nie są reprezentowane na badanym terenie.

Powiat łęczycki, położony w północno-zachodniej części województwa łódzkiego, obejmuje powierzchnię 773 km². Graniczy on z czterema powiatami województwa łódzkiego: kutnowskim, zgierskim, poddębickim i łowickim oraz z powiatem kolskim (województwo wielkopolskie). Spośród wymienionych waloryzację potencjału turystycznego przeprowadzono dla powiatu kolskiego (potencjał średni – ocena w 2008 roku) [Główczyńska 2009] oraz dla powiatu poddębickiego (potencjał średni – ocena w 2016 roku) [Gorączko, Gorączko 2016b]. Pod względem fizyczno-geograficznym badana jednostka w części środkowej i wschodniej znajduje się na Równinie Łowicko – Błońskiej (318.72), mezoregionie wchodzącym w skład Niziny Środkowomazowieckiej, natomiast w części zachodniej w Kotlinie Kolskiej (318.14), mezoregionie reprezentującym Nizinę Południowo-wielkopolską. W mniejszych fragmentach powiat łęczycki obejmuje również zasięgiem Wysoczyznę Kłodawską (318.15), Równinę Kutnowską (318.71) i Wysoczyznę Łaską (318.19). Dominującym elementem krajobrazu przyrodniczego jest przebiegający równoleżnikowo fragment Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, miejscami podmokły i zabagniony, współcześnie wykorzystywany przez rzeki Bzura i Ner wraz z towarzyszącą im gęstą siecią melioracyjną. Istotną cechą powiatu jest jego centralne (w sensie geometrycznym) położenie w obrębie kraju. Tradycyjnie do dziś przyjmuje się, że „środek Polski” znajduje się w okolicach Piątku. Temu przekonaniu, bazującemu przede wszystkim na szkolnej wiedzy z zakresu geografii, jak na razie nie zaszkodziło zastosowanie innych niż wcześniej metod i instrumentów pomiarowych, co przesunęło „środek Polski” w inne miejsca, czasem dość odległe od powiatu łęczyckiego. Pod względem administracyjnym powiatu łęczycki tworzą następujące gminy: Łęczyca (gmina miejska), Grabów i Piątek (gminy miejsko-wiejskie) oraz Daszyna, Góra Świętej Małgorzaty, Łęczyca, Świnice Warckie i Witonia (gminy wiejskie). Aktualnie na rozpatrywanym terenie znajdują się trzy miasta. Poza Łęczycą to wspomniany wyżej Piątek (przywrócenie praw miejskich w 2020 roku) oraz Grabów (przywrócenie praw miejskich w 2024 roku). Według danych GUS pod koniec 2024 roku obszar powiatu zamieszkiwało około 46 tys. osób, z czego 33% traktowanych w statystykach jako ludność miejska.

Wiodącym celem turystyki kulturowej w powiecie łęczyckim pozostaje ośrodek osadniczy w rejonie Łęczycy o średniowiecznym rodowodzie w skład którego wchodzi kilka cennych, a nawet unikalnych w skali kraju pod względem historycznym, elementów. To kazimierzowski zamek obronny w Łęczycy oraz znajdujące się na wschód od niego (już na terenie gminy Góra św. Małgorzaty) pozostałości łęczyckiego

grodziska i romańska archikolegiata pw. NMP Królowej i św. Aleksego w Tumie. Na bazie tych historycznych zasobów konsekwentnie budowana jest spójna oferta zorientowana przede wszystkim na turystykę dziedzictwa kulturowego i turystykę muzealną.

I tak w 2022 roku w ramach projektu realizowanego przez Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi ukończono rewitalizację i częściową rekonstrukcję *in situ* grodziska w Tumie. Polegała ona na budowie odcinka wału zakończonego częstokołem wraz z wieżą bramną i fosą, oraz wieży widokowo-ekspozycyjnej w obrębie majdanu. Pozostały teren został uporządkowany i wyposażony w obiekty małej architektury i liczne tablice informacyjne. Grodzisko, które w arkuszu waloryzacyjnym zakwalifikowano odrębnie jako skansen archeologiczny, zostało połączone kładką edukacyjno-widokową ze znajdującym się w Kwiatkówku skansenem etnograficznym „Łęczycka Zagroda Chłopska”. Zamontowane na trasie plansze edukacyjne przybliżają turystom informacje o okolicznych zabytkach, łęczyckiej przyrodzie oraz o badaniach archeologicznych prowadzonych na terenie Tumu. Obydwie atrakcje są zarządzane przez Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi i mogą być zwiedzane w ramach jednej opłaty za wstęp. W środowisku łódzkich muzealników od pewnego czasu rozważana jest możliwość budowy w okolicach Łęczycy pawilonu w którym mogły by być prezentowane wszystkie znaleziska pozyskane ze stanowisk archeologicznych w Tumie i okolicach. Wobec braku takiego miejsca na terenie powiatu łęczyckiego, z okazji rekonstrukcji grodziska na przełomie lat 2022-2023 Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi zorganizowało w stolicy województwa czasową wystawę pt. „Obyś żył szczęśliwy... Gród w Tumie pod Łęczycą od czasów plemiennych do rządów Kazimierza Wielkiego – 500 lat rozwoju w cieniu wielkiej historii Polski”. W szczególny sposób wyeksponowano na niej odnaleziony w Tumie niewielki, ale niepowtarzalny okaz średniowiecznej biżuterii, tzw. pierścień księżnej Salomei – aktualnie promowany jako nowy symbol regionu łęczyckiego [Sosnowski 2024]. Takich cennych znalezisk w przyszłości może pojawić się więcej, biorąc pod uwagę, że do osiągnięcia pełnego rozpoznania archeologicznego okolic Tumu jeszcze daleka droga.

W obrębie wspomnianej wcześniej „Łęczyckiej Zagrody Chłopskiej” nie odnotowano znaczących inwestycji służących powiększeniu ekspozycji o kolejne obiekty budowlane. Z informacji uzyskanych w trakcie badań terenowych wynika, iż jest to działanie celowe, zgodne z przyjętym wcześniej programem, którego celem było

zobrazowanie realiów życia wiejskiego na pojedynczym przykładzie, co oddaje zresztą sama nazwa skansenu. Również stosunkowo niewiele zmian zaszło na zamku w Łęczycy. Nadal jest on siedzibą regionalnego muzeum koncentrującego się na dziejach miasta i jego okolic oraz etnograficznych aspektach funkcjonowania wsi na ziemi łęczyckiej. Z racji historycznego znaczenia ten gotycki zamek (będący w sporej części rekonstrukcją) był oceniany jako obiekt samodzielny, w praktyce jednak jego zwiedzanie musi być połączone z wizytą w mieszczącej się tu placówce muzealnej prowadzonej przez samorząd lokalny. Biorąc pod uwagę, że po sąsiedzku (w Tumie) pojawiają się atrakcje z silnym zapleczem naukowo-organizacyjnym, tę zaobserwowaną stabilizację niekoniecznie może należy postrzegać wyłącznie pozytywnie. Doceniając zauważalne odświeżenie muzealnej ekspozycji i wytyczenia nowej trasy zwiedzania, wydaje się, że formuła funkcjonowania łęczyckiego muzeum wymaga głębszych zmian, przy zachowaniu zdolności do badań i ochrony dziedzictwa ziemi łęczyckiej, w których to dziedzinach instytucja ta ma znaczące osiągnięcia. Za przejaw ambitnego planu rozwojowego muzeum można uznać zainaugurowaną 17 grudnia 2025 roku (a więc już po zakończeniu procedury wypełniania formularza waloryzacyjnego) czasową wystawę plenerową prezentującą wizję odbudowy tzw. Domu Starego w jego pierwotnej średniowiecznej formie architektonicznej. Bezdyskusyjnie odtworzenie tego znaczącego elementu, którego skromne pozostałości zachowały się w postaci tzw. prochowni (obecnie kasa muzeum), oznaczałoby istotne poszerzenie przestrzeni ekspozycyjnej, ale przede wszystkim zmianę wizerunku zamku w Łęczycy, do jakiego zostali przyzwyczajeni odwiedzający go.

W 2024 roku zakończono prace rewitalizacyjne na terenie i w otoczeniu pozostałości zamku rycerskiego w Besiekierach. W ramach projektu wzmocniono i zabezpieczono korony murów. Usprawniono dostęp do obiektu i jego zwiedzanie, poprzez zamontowanie stalowych pomostów w dawnej części mieszkalnej warowni, przebudowę mostu prowadzącego do zamku oraz kładki nad zasilającą fosę strugą Orłówka. Wzdłuż trasy zwiedzania umieszczono liczne tablice informacyjne, dotyczące historii zamku oraz zakresu przeprowadzonej rewitalizacji. Odmulono także zamkową fosę, przywracając jej dawny wygląd i funkcję, wzbogacając ją o niewielką plażę. Na terenie wokół zamku utworzono ciągi piesze, porządkując i uzupełniając zielen. W bezpośrednim sąsiedztwie zamku wyznaczono miejsca parkingowe (również dla kamperów), plac zabaw, boiska do gry w palanta i bule. Co prawda w trakcie wizji terenowej tego nie doświadczone, ale z materiałów promujących inwestycję wynika, że

możliwa jest obecnie iluminacja obiektu w porze nocnej. Tak jak w poprzednim badaniu jest on klasyfikowany jako udostępniona do zwiedzania ruina historycznego zamku. Bez wątplenia jednak zrobiono bardzo dużo w celu jego uatrakcyjnienia. Warto zauważyć, że w latach bezpośrednio poprzedzających rewitalizację ruin zamkowych, znajdowały się one już w stanie technicznym zagrażającym życiu i zdrowiu, a wstęp na zamkowy dziedziniec był zakazany. W obecnej formie obiekt stanowi modelowy przykład zachowania średniowiecznego zamku w stanie trwałej ruiny, przez co może stać się celem specjalistycznych wyjazdów studyjnych o zasięgu ogólnopolskim, np. w ramach konferencji naukowych i branżowych. Przykład z Besiekier wskazuje, że w formularzu waloryzacyjnym zasadne byłoby uszczegółowienie podkategorii „Ruina historycznego zamku/grodu/pałacu dostępna do zwiedzania zamku”, tak aby jak najtrafniej ocenić stan użytkowy obiektu [por. Szumiński 2025].

Ważną pozycją na liście walorów turystyczno-kulturowych mikroregionu zajmują obiekty sakralne, zwykle zabytkowe. Bezdyskusyjnie pierwszeństwo przyznaje się tu wspomnianej już wcześniej tumskiej archikolegiacie pw. NMP i św. Aleksego w Tumie, jedynemu kościołowi w Polsce o tej randze. W 2022 roku sukcesem zakończyły się starania o uzyskanie statusu Pomnika Historii dla zespołu archikolegiaty, jako największej świątyni romańskiej na terenie kraju. Zgodnie z zasadami wypełniania formularza waloryzacyjnego tego typu obiektowi przyznawane są dodatkowe punkty. Z racji swojego krajowego znaczenia, zgodnie z przyjętą metodyką mogła być ona uwzględniana w kilku kategoriach: jako zespół sakralny, jako miejsce ważnych wydarzeń czy miejsce eksponowania obiektów sztuki historycznej. Pewnym urozmaicheniem zwiedzania Tumu jest otwarte w 2019 roku w dawnej organistówce Muzeum Dziedzictwa Kościelnego, pierwsza taka parafialna placówka w diecezji łowickiej. Na terenie powiatu łęczyckiego występuje szereg interesujących pod względem architektonicznym kościołów. Ważnym miejscem na mapie mikroregionu pozostają Świnice Warckie wraz z pobliskim Głogowcem, związanym z międzynarodowym kultem św. Faustyny (1905-1938).

Dziesięć lat temu słabo zagospodarowanym na terenie Łęczycy dziedzictwem kulturowym były materialne i niematerialne świadectwa funkcjonowania Łęczyckich Zakładów Górniczych, mimo iż trwająca przez ponad cztery dekady działalność tego przedsiębiorstwa miała ogromny wpływ na powojenny rozwój miasta i regionu. Ten stan w ostatnich latach w sposób zauważalny uległ poprawie, opublikowano jego monografię [Borkowska i in. 2022]. Sukcesywnie postępują prace adaptacyjne

w otoczeniu Zalewu Miejskiego (*de facto* powstałego w wyniku zaistnienia tu szkód górniczych), prowadzące do przekształcenia nieużytku w rozległą strefę spacerowo-rekreacyjną. W 2022 roku w piwnicach łączyckiego ratusza otwarto wystawę poświęconą tradycjom górniczym w regionie. Ekspонатami są różnego rodzaju pamiątki ofiarowane przez dawnych górników zatrudnionych w Łęczycy. Wydarzenie zbiegło się z publikacją monografii dotyczącej historii kopalni. Przy okazji należy wspomnieć, że w tym samym budynku w 2024 roku zorganizowano starannie wykonaną wystawę stałą dotyczącą bitwy nad Bzurą. Motyw tego etapu wojny obronnej 1939 roku, który został przecież zainicjowany na terenie powiatu łączyckiego, jest obecny w przestrzeni miejskiej w formie rocznicowych wydarzeń, murali czy okolicznościowych tablic.

Sprawą nadal nierozstrzygniętą pozostaje adaptacja do pełnienia nowych funkcji dawnego więzienia w Łęczycy, którego najstarszą część stanowią relikty klasztoru dominikanów z XIV wieku. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego nieruchomość ta zakwalifikowana została jako strefa realizacji usług kultury, oświaty, szkolnictwa, turystyki, administracyjno-biurowe, kultu religijnego i gastronomii, co z punktu widzenia turystyki kulturowej jest korzystnym zapisem. Jednak znaczna powierzchnia nieruchomości i występujących tu budynków, ich stan techniczny i użytkowy oraz fakt, że znajdują się one pod ścisłą ochroną konserwatora zabytków, to dla potencjalnego inwestora zarówno mocne, jak i słabe strony ewentualnego przedsięwzięcia. Z całą jednak pewnością kwestia zagospodarowania zdewastowanego obecnie terenu po dawnym więzieniu ma znaczenie priorytetowe dla władz miasta, jeśli nie przede wszystkim ze względów historycznych, to z uwagi na jego umiejscowienie w pobliżu łączyckiego zamku.

Z mapy lokalnych atrakcji zniknęła, wcześniej wykazywana we wsi Chorki ekspozycja pamiątek dh. Jana Kopki (1932-2018), strażaka, kolekcjonera i regionalisty [Chlebowska 2019]. Część ekspонатów, gromadzona na przestrzeni 60 lat, została wcześniej przekazana do muzeum w Łęczycy oraz do skansenu w Kwiatkówku. Jak zwykle w takich przypadkach zachodzi obawa, że pozostała część kolekcji ulegnie rozproszeniu.

Powiat łączycki, obok powiatów poddębickiego i kolskiego, to obszar występowania zabudowy wiejskiej o silnie regionalnie specyfice. Wynika ona z powszechnego od końca XIX wieku do końca lat 60. XX wieku zastosowania w budownictwie wiejskim miejscowego kamienia (opoki). I chociaż z roku na rok liczba

tradycyjnych budynków zrealizowanych w tej nietypowej technologii zmniejsza się w wyniku prac rozbiórkowych i remontowych, zabudowa tego typu nadal stanowi charakterystyczny element tutejszego krajobrazu kulturowego. Na terenie powiatu łęczyckiego znajdują się dwa najstarsze budynki wykonane w tej technologii. Pierwszy z nich to dwór rodziny Wągrowieckich w Kozankach Podleśnych. Aktualnie trwają tu prace remontowe podejmowane przez kolejnego z rzędu nowego właściciela, które mają na celu powstrzymanie postępującej degradacji obiektu. Los innego dworu, we wsi Gusin, wydaje się być już przypieczętowany. W stosunku do badań prowadzonych przez autorów raportu w 2016 roku jego stan techniczny uległ znaczącemu pogorszeniu. Wielka szkoda, ponieważ jest on związany z biografią Marii Konopnickiej (1842-1910), która mieszkała tu w latach 1872-1877 [por. Gorączko, Gorączko 2017].

Tradycje związane z zastosowaniem miejscowego budulca kamiennego, wraz z wyeksponowaniem górniczego wątku dziejów Łęczycy (rudę żelaza i surowce skalne do produkcji cementu), zachęcają do szerszego spojrzenia na środkową część Polski, jako nieformalnego, ale faktycznego zagłębia górniczego, którego specyfikę warto przybliżyć turyście, ponieważ to również rejon eksploatacji soli kamiennej (Kłodawa), węgla brunatnego (Turek), surowców ceramicznych (Koło) i wód geotermalnych (Uniejów i Poddębice).

Na przestrzeni ostatniej dekady spore zmiany zaszły w przypadku cyklicznych wydarzeń kulturowych organizowanych na terenie powiatu łęczyckiego. Kilka z nich, mimo długiej historii, zniknęło z kalendarza imprez. Pojawiły się też nowe. Najważniejszą imprezą masową pozostaje odbywający się na zamku „Międzynarodowy Turniej Rycerski w Łęczycy”, który mimo swojej nazwy zakwalifikowany został ponownie do eventów rangi krajowej. O takim zaszeregowaniu zdecydował profil przeciętnego uczestnika. Zarysowana już w 2016 roku formuła tego wydarzenia uległa ostatecznemu wykrystalizowaniu. „Turniej” to tak naprawdę cykl różnorodnych pokazów dla publiczności realizowanych przez profesjonalne grupy inscenizacyjne z kraju i zza granicy. Tegoroczną 25. edycję zorganizowaną nietypowo we wrześniu, trudno uznać za udaną z powodu wyjątkowo niekorzystnej aury, a w związku z tym niewielkiej w stosunku do oczekiwań frekwencji. I chociaż długotrwałe i intensywne opady deszczu zaważyły na przebiegu niejednej prawdziwej bitwy, to jednak warto aby organizatorzy imprezy – jakby nie było głównie plenerowej – mieli w zanadrzu plan B, aby go wdrożyć w obiektywnie niesprzyjających okolicznościach.

Wysoko punktowaną pozycją w formularzu waloryzacyjnym jest regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej. W tej podkategorii uwzględniono działalność „Konfraternii Burgus Carpinei” przedstawiającej się jako bractwo rycerskie na zamku w Besiekierach, mimo iż formalnie jego dotychczasową aktywność ograniczały prace remontowe w obrębie ruin warowni. Jednak fakt rewitalizacji zamkowych ruin pozwala zakładać, że projekt ten ma charakter rozwojowy i trwały. Od 2015 roku corocznie odbywa się „Gala wręczenia Nagród im. Benedykta Polaka”, wyróżnienia, które honoruje wybitnych polskich i zagranicznych odkrywców i badaczy, działających na styku nauki, eksploracji i dialogu międzykulturowego. Kapitułę Nagrody tworzą Oddział Polski The Explorers Club, Gmina Miejska Łęczyca, Powiat Łęczycki i Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Co prawda tegoroczna edycja odbyła się na Uniwersytecie Warszawskim, ale wcześniej często miało to miejsce np. w tumskiej kolegiacie. Warto aby ta organizacyjna przemienność wydarzenia promującego Łęczycę i powiat łęczycki została w przyszłości podtrzymana.

Nową propozycją z zakresu kultury wyższej są kameralne koncerty fortepianowe w ramach Festiwal Chopin en Vacances „We dworach i krajobrazach Polski”. W powiecie łęczyckim odbywa się on na terenie klasycystycznego dworu w Parskach koło Świnic Warckich, specjalnie udostępnionego na okoliczność tego wydarzenia przez właścicieli. Ważną dla głównego ośrodka miejskiego mikroregionu imprezą jest „Łęczyca w Barwach Jesieni”, mająca charakter festynu ludowego w trakcie którego odbywają się m.in. kiermasz sztuki ludowej, przegląd kapel ludowych i zespołów śpiewaczych, występy zespołów pieśni i tańca, koncerty zespołów folkowych, wystawy malarstwa, rzeźby i fotografii. Jest to najdłużej, nieprzerwanie odbywające się wydarzenie kulturalne na terenie Łęczycy. Lokalną osobliwością pozostaje „Święto Palanta” w Grabowie, mocno osadzone w tradycjach tutejszej społeczności. Rolniczy charakter powiatu podkreślają cykliczne eventy takie jak Dzień Cebuli w Grabowie oraz Dzień Ziemniaka w Świnicach Warckich. W tym drugim przypadku impreza uzyskała rangę wojewódzką.

Badany mikroregion charakteryzuje się gęstą siecią szlaków turystycznych, przy czym nadal dominują trasy wirtualne. Tematycznie odwołują się one do faktycznych lub potencjalnych atrakcji turystycznych (historycznych, religijnych, biograficznych czy kulinarnych) na terenie powiatu. Znaczenie ponadregionalne ma Łowicka Droga św. Jakuba przebiegająca przez Górę św. Małgorzaty, Tum, Łęczycę, Leżnicę Wielką (kościół św. Jakuba), Głogowiec i Świnice Warckie oraz Szlak Romański (archikolegiata

w Tumie). Krótkim i lokalnym ale docelowo bardzo ważnym elementem tej sieci będzie tworzony szlak „Pierścień Księżnej Salomei” łączący Łęczycą z Tumem przez dolinę Bzury. Przy kwalifikacji trasy założono, że aktualny stan zaawansowania prac przy jej organizacji pozwala na przyznanie jej maksymalnej liczby punktów w swojej kategorii.

Ocenie podlegały również elementy wspierające turystykę kulturową, które dają pewien pogląd na temat umiejętności i skuteczności wykorzystania istniejącego potencjału. Bliskość powiatu łęczyckiego w stosunku do aglomeracji łódzkiej, ogólnie dobra jego dostępność komunikacyjna oraz fakt, iż z punktu widzenia turystyki kulturowej analizowany mikroregion jest jednym z najbardziej atrakcyjnych w województwie, czy szerzej w środkowej części Polski, to jego zdecydowanie mocne strony. A jednak, co stwierdzono już w trakcie badań w 2016 roku, zdecydowanie dominują tu pobyty turystyczne jednodniowe, co siłą rzeczy nie pozwala na pełne zapoznanie się turysty z atrakcjami, które powiat łęczycki ma do zaoferowania, poza tymi sztandarowymi związanymi z Łęczycą i jej bezpośrednim sąsiedztwem. Miasto nadal nie stanowi punktu wypadowego dla wycieczek po całym regionie i jego okolicach, a taką właśnie rolę mogłaby z powodzeniem pełnić. Nie zachęca ono również do uważnej, a zatem zabierającej więcej czasu eksploracji samego miasta. Tak jak poprzednio, tak i obecnie główną przyczynę takiej sytuacji autorzy upatrują w ubogiej bazie noclegowej i gastronomicznej, zarówno pod względem liczby istniejących obiektów, jak i ich zróżnicowania. Wśród większych przeważają zajazdy, w weekendy często obsługujące imprezy okolicznościowe, co ogranicza jeśli nie dostępność to z pewnością komfort pobytu turystom indywidualnym czy mniejszym grupom. Samodzielne punkty gastronomiczne głównie oferują potrawy typy *fast food*. Pod względem różnorodności i profesjonalizmu usług zdecydowanie najwyższej oceniono obiekt „Medical SPA Kwiatowa” w Łęczycy wraz ze znajdującą się w nim restauracją „Quattro”. Stosunkowo ciekawą propozycją jest również restauracja „Pod Ekranem”, zlokalizowana w budynku funkcjonującego, na dzisiejsze standardy kameralnego Kina Górnik. Natomiast swoją działalność zakończyła „Oberża na progu Tumu”, obiekt o sporym potencjale, dogodnie zlokalizowany w pobliżu skansenu w Kwiatkówku, wcześniej wyróżniony za autentyczną kuchnią regionalną. Poza Łęczycą i jej otoczeniem infrastruktura noclegowa w powiecie łęczyckim obecnie niemal nie istnieje. Wyjątek stanowi tu „Siedlisko Besiekiery” należące do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych, położone tuż przy ruinach zamku.

W zarządzaniu turystyką na terenie powiatu łęczyckiego ważną rolę odgrywa bardzo aktywne środowisko regionalistów skupione wokół LOT „Centralny Łuk Turystyczny”. Powstała ona z inicjatywy samorządów centralnej Polski i ma na celu promowanie atrakcji turystycznych. Nazwa organizacji utworzona została od głównych miejscowości „ŁUKu”: Łęczycy, Uniejowa i Kłodawy, ale zasięg działania jest o wiele szerszy, obejmując również np. Krośniewice, Oporów pod Kutnem, Grabów, Świnice Warckie i kilka innych. Działalność polega m.in. na organizacji imprez kulturalnych i krajoznawczych, organizacji i utrzymywaniu szlaków turystycznych, prowadzeniu punktów informacji turystycznej, czy promowaniu regionu na targach branżowych.

Reasumując, pomimo stwierdzonych deficytów, pewnych zaniechań i innych mniej lub bardziej obiektywnych mankamentów, powiat łęczycki należy do tych mikroregionów w Polsce, które pod względem perspektyw rozwoju turystyki, w tym zwłaszcza turystyki kulturowej mogą z optymizmem spoglądać w przyszłość. W tej sytuacji kluczowe wydaje się, aby decyzje dotyczące strategicznych walorów były podejmowane tak, żeby dawały długotrwały efekt i skutecznie chroniły oraz promowały miejscowe zasoby. Przyjęło się, że jednostki samorządowe różnego szczebla uwzględniają diagnozę stanu i perspektywy rozwoju turystyki w swoich dokumentach strategicznych a czasem nawet osobnych opracowaniach poświęconych temu zagadnieniu. Zbyt często jednak jest to materiał nazbyt szablonowy, wykonywany w sposób powtarzalny na zlecenie przez wyspecjalizowane w tym kierunku zespoły autorskie, wyłaniane w przetargach z kryterium najniższej ceny jako jedynym. W takich warunkach trudno o uzyskanie bardziej wartościowych sugestii czy wskazówek. W przypadku zarządzania obszarami o wyższym potencjale turystycznym nie można poprzestawać na systematyzowaniu informacji, które są już znane. W tym kontekście zbyt słabo wydaje się wykorzystany potencjał wynikający z bliskości Łodzi jako dużego i wszechstronnego ośrodka naukowego i akademickiego. Zdaniem autorów raportu, wizja rozwoju turystyki na terenie powiatu łęczyckiego powinna się kształtować przede wszystkim w toku dyskusji wśród uczestników tematycznych konferencji naukowych, wizyt eksperckich i tym podobnych wydarzeń organizowanych w mikroregionie. Dlatego powinien być on również intensywnie promowany jako przyjazna i wartościowa przestrzeń dla badaczy reprezentujących różne dziedziny i dyscypliny nauki. Dobre przykłady sposobów na stworzenie takiej interdyscyplinarnej płaszczyzny wymiany poglądów i doświadczeń, dotyczących ściśle regionalnej tematyki, występują przecież po sąsiedzku. Efektem współpracy Uniwersytetu Łódzkiego, Urzędu Miasta

i Gminy Uniejów, jest naukowy periodyk „Biuletyn Uniejowski”. Bliźniaczy projekt jest realizowany w gminie Szadek w powiecie zduńskowolskim.

IV. Powiat łęczycki jako destynacja turystyki kulturowej

Na podstawie identyfikacji aktualnie występujących na terenie powiatu łęczyckiego walorów kulturowych uznano, że mikroregion jest predystynowany do uprawiania turystyki dziedzictwa kulturowego, powiązanej z wizytami w miejscowych placówkach muzealnych, turystyki żywej historii oraz turystyki motywowanej religią. W pierwotnej wersji raportu był on również rekomendowany jako ważną destynację dla turystyki eventowej. Obecnie można jedynie mówić o istnieniu w powiecie łęczyckim sporego potencjału w tym zakresie, ponieważ poza turniejem rycerskim na zamku w Łęczycy dominują tu imprezy adresowane do odbiorcy lokalnego lub są to wydarzenia o zbyt kameralnym charakterze, aby mogły cieszyć się większą rozpoznawalnością. Mogą one jednak stanowić urozmaicenie w trakcie zapoznawania się z innymi atrakcjami w regionie.

Turystyka dziedzictwa kulturowego i muzealna

Atrakcyjność turystyczna rejonu Łęczycy, której udokumentowana historia sięga początków państwowości i chrześcijaństwa na ziemiach polskich, wynika przede wszystkim z istotnej rangi tego ośrodka osadniczego w czasach rządów książąt i królów dynastii Piastów i Jagiellonów. Najbardziej rozpoznawalnym zabytkiem regionu jest niewątpliwie XIV-wieczny zamek wzniesiony w Łęczycy za panowania króla Kazimierza III Wielkiego (1310-1370), jako jedno z ogniw obrony przeciwko rosnącej potęgą Zakonu Krzyżackiego i jednocześnie królewska rezydencja w której regularnie przebywali Władysław Jagiełło (1352/62-1434) i Kazimierz Jagiellończyk (1427-1492), a także gościł Zygmunt III Waza (1566-1632). Zamek od czasów wojny północnej pozostawał w dużej mierze w ruinie. Dopiero w latach 60. XX wieku rozpoczęto prace nad jego częściową odbudową, czego efektem jest dzisiejszy stan obiektu, jeden z najlepiej prezentujących się zamków w środkowej Polsce. Swoją siedzibę ma tu regionalne muzeum o ugruntowanej już pozycji w prezentacji dziejów Łęczycy i ziemi łęczyckiej. Oprócz eksponatów pozyskanych w trakcie prac archeologicznych przechowywany jest tu największy w Polsce zbiór rzeźb demonologicznych, którego

motywem przewodnim jest łączyci Diabeł Boruta, jeden z najważniejszych znaków rozpoznawczych regionu.

Pobyt turystyczny w mikroregionie obecnie najlepiej jednak rozpocząć od Tumu. Niedawno dokonano tu częściowej rekonstrukcji wczesnośredniowiecznego grodziska, które w dobie państwa Piastów pełniło najważniejsze funkcje administracyjne, kiedy została wyznaczona mu rola elitarnego grodu książęcego i kasztelańskiego, a raz nawet, jak zanotował pierwszy polski kronikarz Anonim Gall, na początku XII wieku stolicy Królestwa. Odtworzono tu fragment wału wraz z bramą wjazdową i jej przedpołem (z fosą i drewnianym pomostem) oraz uporządkowano wnętrze grodu. Zwiedzanie obiektu odbywa się w ramach biletu wstępu do znajdującej się w pobliżu „Łęczyckiej Zagrody Chłopskiej” w Kwiatkówku, kameralnego skansenu etnograficznego. Zrekonstruowano w nim kilka obiektów budownictwa ludowego pochodzących najczęściej z I poł. XX wieku: dwie chałupy, stodołę, budynek inwentarski, kuźnię, olejarnię oraz wiatrak-koźlak z oryginalnym wyposażeniem z 1820 roku. Wewnątrz budynków eksponowane są maszyny rolnicze i przedmioty codziennego użytku oraz rzeźby ludowych artystów z regionu łęczyckiego. Nad okolicą górują dwie wieże (jedna stanowi punkt widokowy) okazałego kościoła murowanego z polnego kamienia, pw. Najświętszej Marii Panny i św. Aleksego w Tumie. Jest to najbardziej monumentalna romańska budowla sakralna w Polsce, uznawany za perłę krajowej architektury romańskiej, wzniesiona na fundamentach XI-wiecznego opactwa benedyktyńskiego, jedyna posiadająca rangę archikolegiaty. Została ona wpisana na listę Pomników Historii. Unikalne dzieło sztuki rzeźbiarskiej stanowi znajdujący się nad wejściem do kościoła romański portal z postacią Madonny z Dzieciątkiem na tympanonie. We wnętrzu kolegiaty, generalnie utrzymanej w stylu gotyckim, na szczególną uwagę zasługują romańskie malowidła ścienne (największe w Polsce), rzeźba Chrystusa-Pantokratora z XII wieku oraz romańska płyta nagrobna z postacią rycerza w szyszaku z mieczem, według lokalnej legendy – Piotra Włostowica (1080-1153), palatyna Bolesława Krzywoustego (1086-1138). W najbliższym czasie zostanie ukończony szlak turystyczny o nazwie „Pierścień Księżnej Salomei”, który połączy Łęczycę z Tumem, stanowiący znaczne udogodnienie dla turystów i jednocześnie będący atrakcją przyrodniczą, prowadząc przez podmokłą dolinę rzeki Bzury.

Samo miasto stanowi przyjazną przestrzeń do niespiesznego zapoznawania się z jego długą i ciekawą historią, a atrakcyjność pobytu turystycznego w Łęczycy znacznie zwiększa fakt, iż miasto to w dużej mierze zachowało swój średniowieczny układ

urbanistyczny. Rozległy rynek otaczają z trzech stron odnowione XIX-wieczne kamienice, natomiast w jego centralnej części znajduje się interesujący pod względem architektonicznym klasycystyczny ratusz miejski z końca XVIII wieku. W nim to w ostatnich latach zorganizowano dwie wystawy stałe. Pierwsza dotyczy bitwy nad Bzurą, w której to okolice Łęczycy stały się teatrem intensywnych walk. Druga (zlokalizowana w piwnicach dawnego ratusza) umożliwia zapoznanie się z łeczyckimi tradycjami górniczymi, związanymi z eksploatacją rud żelaza. Funkcjonowanie Łeczyckich Zakładów Górniczych w ogromnym stopniu wpłynęło na powojenne dzieje miasta i jego okolic.

Oprócz królewskiego zamku dobrze rozpoznawalnymi zabytkami Łęczycy są dwa zespoły klasztorne: bernardynów (XVII w.) i norbertanek (XIX w.) obecnie urszulanek. Relikty trzeciego klasztoru, dominikanów (XIV w.), zachowały się w zabudowaniach gdzie od końca XVIII wieku jeszcze do niedawna mieściło się jedno z cięższych więzień w Polsce. Przebywali między innymi mąż Marii Konopnickiej (za długi), Władysław Gomułka (1905-1982, za działalność komunistyczną) oraz Władysław Frasyniuk (za działalność solidarnościową). To tu zostały nakręcone sceny do takich filmów jak *Vabank* Juliusza Machulskiego [1982], *Git* Kamila Szymańskiego i Mikołaja Małeckiego [2015] oraz *Papusza* Krzysztofa Krauze (1953-2014) i Joanny Kos-Krauze [2013]. Władze miasta z pewnością chętnie wezmą pod uwagę kreatywne propozycje odnośnie zagospodarowania tego ciekawego, ale i kłopotliwego obiektu, od lat wystawionego na sprzedaż.

Mając więcej czasu, warto wybrać się nieco poza Łęczycę i jej bezpośrednie otoczenie, do gminy Grabów. Tu, we wsi Besiekiery, na wyspie otoczonej fosą znajdują się ceglane ruiny rycerskiego zamku z przełomu XV i XVI wieku. Późnogotycka forteca pełniła raczej rolę rezydencji rodowej i nie są z nią związane istotniejsze historycznie wydarzenia. Tym niemniej zachowany w stanie trwałej ruiny obiekt stanowi malowniczy element krajobrazu, a po jego ostatniej rewitalizacji jest przystosowany do bezpiecznego eksplorowania, również w sposób wzbogacający wiedzę ze względu na umieszczenie wzdłuż trasy zwiedzania tablic informacyjnych, poświęconych dziejom zamku, jego budowie i zakresie przeprowadzonych prac konserwatorskich. Generalnie wizyta na zamku w Besiekierach to dobry pomysł na kilkugodzinny wypad, w trakcie którego zwiedzanie obiektu można połączyć z rekreacją przy grillu czy ognisku. Infrastruktura towarzysząca została tu naprawdę dobrze przemyślana. Grabów to niewielkie miasteczko (lokacja sięga XIV wieku, prawa miejskie przywrócono w 2024

roku) z charakterystycznym obszernym i wydłużonym placem w centrum. Podobnie jak w przypadku przedwojennej Łęczycy, w Grabowie blisko połowę mieszkańców stanowili Żydzi. Świadectwem ich obecności jest dawna synagoga, jedna z dwóch zachowanych na terenie powiatu łęczyckiego. Niewątpliwą grabowską osobliwością jest także tradycja Dnia Palanta obchodzonego tu w pierwszy wtorek po Wielkanocy i związane z nim rozgrywki uliczne.

Przemierzając się po powiecie łęczyckim, warto zwrócić uwagę na obecną w wielu miejscowościach charakterystyczną zabudowę zagrodową (budynki mieszkalne, inwentarskie i stodoły) o nietypowej kremowo-czerwonej kolorystyce i nierównej fakturze ścian. To konstrukcje murowane z opoki, lokalnego kamienia wydobywanego w okolicach Dąbia (powiat kolski) i Poddębic, który przy wznoszeniu murów zwykle zestawiany był z cegłą ceramiczną. Jest to przykład coraz rzadziej obserwowanego współcześnie zjawiska regionalizmu w architekturze wiejskiej. Co więcej, tego typu zabudowy spodziewalibyśmy się na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej czy na Wyżynie Lubelskiej, ale nie w środkowej Polsce, na zachód od Łodzi. Miejscowy kamień budowlany był wykorzystywany na tych terenach od poł. XIX wieku aż do końca lat 60. XX wieku.

Turystyka żywej historii

Udział w rekonstrukcjach i inscenizacjach historycznych stanowi popularny sposób spędzania wolnego czasu zarówno dla widzów, jak i uczestników, chociaż w tym drugim przypadku coraz częściej mamy do czynienia z przejściem od pasji do profesji. Mimo iż powiat łęczycki nie jest dla zwolenników tej formy turystyki kulturowej destynacją pierwszego wyboru, to jednak aktualna lista propozycji może budzić zainteresowanie przyjezdnych. Generalnie przeważają tu imprezy stylistyką nawiązujące do czasów średniowiecznych, co nie dziwi skoro większa część najważniejszych atrakcji mikroregionu powstała właśnie w tym okresie i mogą stanowić ich oprawę. Tradycyjnie odbywający się na dziedzińcu zamku w Łęczycy dwudniowy turniej rycerski, połączony z pokazami i warsztatami rzemieślniczymi z epoki, to niejedyna już cykliczna impreza tego typu. Dodatkową atrakcję lub alternatywę stanowi obecnie podobne wydarzenie odbywające się w zrekonstruowanym grodzisku w Tumie, organizowane w ramach Europejskich Dni Archeologii. Kolejną przestrzenią udostępnioną dla turystyki kultury żywej mają szansę wkrótce stać się pozostałości zamku w Besiekierach, siedziba bractwa

rycerskiego „Konfraternii Burgus Carpinei”. W przypadku imprez nawiązujących do dziejów najnowszych warto śledzić informacje dotyczące uroczystości rocznicowych (np. 11 listopada, bitwa nad Bzurą) na rynku w Łęczycy. Bywają one urozmaicane inscenizacjami grup rekonstrukcyjnych. Osobną kategorię wydarzeń stanowią pokazy czy warsztaty rzemieślnicze i kulinarne, wzbogacającą ofertę placówek muzealnych: skansenu w Kwiatkówku i muzeum na zamku w Łęczycy.

Turystyka religijna

Obecność w Tumie jednego z najstarszych kościołów w Polsce, wybudowanego w miejscu dawnego opactwa, które według tradycji kościelnej zostało założone jeszcze przez św. Wojciecha (956-997), a zatem we wczesnej fazie chrystianizacji ziem polskich oraz późniejsze w niej wydarzenia mające kluczowe znaczenie dla historii Kościoła w Polsce (21 synodów łęczyckich na przestrzeni pięciu wieków) powodują, że ta niewielka miejscowość stanowi ważny cel krajowej turystyki religijnej. Rangę świątyni tumskiej (od 1992 roku na mocy bulli papieskiej *Totus Tuus Poloniae populus* jest to jedyna w Polsce archikolegiata) znacznie podniesiono dzięki sprowadzeniu do niej z Gniezna relikwii św. Wojciecha w 1999 roku oraz z Płocka relikwii św. Aleksego w 2016 roku.

Tum, a także Góra św. Małgorzaty, Łęczycza, Leźnica Wielka (z kościołem św. Jakuba), Głogowiec, Świnice Warckie to miejscowości znajdujące się na Łowickiej Drodze św. Jakuba. Pobyt w Tumie daje obecnie możliwość zwiedzenia Muzeum Dziedzictwa Kościelnego, zorganizowanego w przyległej do kościoła organistówce.

Drugim istotnym miejscem dla tej formy turystyki kulturowej w powiecie łęczyckim jest Sanktuarium Chrztu i Urodzin Św. Faustyny Kowalskiej w Świnicach Warckich. Opiekę nad sanktuarium należącego do dekanatu uniejowskiego diecezji włocławskiej, a także obsługę turystyczną sprawuje miejscowe Zgromadzenie Sióstr Matki Bożego Miłosierdzia. Zasadniczo wizyta w świnickim sanktuarium obejmuje trzy lokalizacje: parafialny kościół pw. św. Kazimierza, dom rodzinny Faustyny Kowalskiej w pobliskim Głogowcu oraz grób Marianny i Stanisława Kowalskich, jej rodziców, pochowanych na cmentarzu w Świnicach Warckich. Z miejscami tymi można się także zapoznać przemierzając się „Szlakiem Świętej Faustyny Kowalskiej”, który rozpoczyna się i kończy w powiecie poddębickim.

Oprócz tumskiej archikolegiaty, klasztorów i kościołów w Łęczycy, celem turystyki religijno-poznawczej w opisywanym mikroregionie mogą być także inne

zabytkowe lub przynajmniej interesujące pod względem architektonicznym świątynie. Szczególnie warto wymienić tutaj drewniane kościoły z XVIII wieku w Topoli Królewskiej, Piątku, Pęcławicach (dawniej Ciechosławicach), Tumie, Pieczewie i Leźnicy Małej. W przypadku ostatniego z wymienionych kościołów na jego wyposażenie składają się elementy przeniesione z archikolegiaty w Tumie. Interesującymi obiektami sakralnymi są także renesansowy kościół w Witonii z XVI wieku i neobarokowy kościół z pocz. XX wieku w Błoniu koło Łęczycy.

Specyfiką mikroregionu jest obecność na jego terenie materialnych świadectw obecności członków Kościoła Starokatolickiego Mariawitów. W szczególności dotyczy to wsi Nowa Sobótka w gminie Grabów, gdzie w 1907 roku wzniesiono kościół pw. św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty i św. Rocha Wyznawcy, przy którym znajduje się cmentarz i dawny dom parafialny. Warto mieć na uwadze, że w ostatnim z wymienionych obiektów planowane jest utworzenie Centrum Wielokulturowości „Dom na Skrzyżowaniu” im. siostry Marii Elizy Patory – ośrodka dokumentującego wielokulturowość regionu, miejsca spotkań, dialogu, integracji społecznej. W obiekcie znajdzie się duża sala konferencyjna do różnego rodzaju wydarzeń, koncertów, prelekcji i imprez, biblioteka z czytelnią, pomieszczenia socjalne, zaplecze kuchenne, pokoje gościnne. Na piętrze zlokalizowana będzie część muzealno-wystawiennicza dokumentująca wielokulturową spuściznę regionu i historię miejscowej parafii mariawickiej.

Bibliografia

- Borkowska M., Pucek A., Jankowska E., Kupisz D., Czerwiński K., Dłużewska-Sobczak A., 2022, *Łęczyckie Zakłady Górnicze 1955-1992*, Towarzystwo Miłośników Ziemi Łęczyckiej, Towarzystwo Naukowe Płockie Oddział w Łęczycy, Łęczyca
- Chlebowska B., 2019, *Jan Kopka (1932-2018)*, „Zeszyty Wiejskie”, t. XXV, s. 235-240
- Głównyńska A., 2009, *Waloryzacja turystyczno-kulturowa miasta Koła i powiatu kolskiego*, „Turystyka Kulturowa”, nr 1, s. 35-42
- Gorączko M., Gorączko A., 2016a, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego Łęczycy i powiatu łęczyckiego*, „Turystyka Kulturowa”, nr 5, s. 165-181
- Gorączko M., Gorączko A., 2016b, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu poddębickiego*, „Turystyka Kulturowa”, nr 6, s. 125-145
- Gorączko M., Gorączko A., 2017, *Stan zachowania dworku Marii Konopnickiej w Gusinie w kontekście jego potencjalnej rewitalizacji*, „Biuletyn Uniejowski”, t. 6, s. 51-63
- Gorączko M., Gorączko A., 2019, *Disappearance of the Limestone Architectural Heritage in Central Poland – Trends and Challenges*, „IOP Conference Series-Materials Science and Engineering”, Vol. 471, No. 8, s. 1-8, Doi: 10.1088/1757-899X/471/8/082021
- Mikos von Rohrscheidt A., 2016, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*, wyd. 3, KulTour.pl, Poznań

Sosnowski M., 2024, *Kilka uwag o srebrnym pierścieniu z inskrypcją z Tumu pod Łęczycą*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, t. 72, nr 3, s. 283-300

Szumiński K., 2025, *Współczesne ingerencje w historyczne ruiny zamków średniowiecznych w Polsce – konfrontacja praktyki z teorią konserwatorską*, „Builder”, t. 340, nr 11, s. 14-18

Materiały internetowe

Bednarek J., Zamki i warownie, [online:] www.zamkipolskie.com, dostęp: 15.12.2025

Biuletyn Szadkowski, red. S. Wiśniewski, [online:] www.czasopisma.uni.lodz.pl/biuletynszadkowski, dostęp: 15.12.2025

Biuletyn Uniejowski, red. M. Borowska-Stefańska, E. Masierek, [online:] www.czasopisma.uni.lodz.pl/biuletynuniejowski, dostęp: 15.12.2025

Centralny ŁUK Turystyczny, Lokalna Organizacja Turystyczna, [online:] www.centralnyluk.pl, dostęp: 15.12.2025

Festiwal Chopin En Vacances'2025 – we dworach i krajobrazach Polski, [online:] www.chopinenvacances.pl, dostęp: 15.12.2025

Historykon.pl, ogólnopolski portal historyczny, [online:] www.historykon.pl, dostęp: 15.12.2025

Medical SPA Kwiatowa w Łęczycy, [online:] www.medicalspakwiatowa.pl, dostęp: 15.12.2025

Miasto Łęczycza, [online:] www.leczyca.info.pl, dostęp: 15.12.2025

Muzeum w Łęczycy, [online:] www.muzeumleczyca.pl, dostęp: 15.12.2025

Parafia Archikolegiacka NMP i Św. Aleksego w Tumie, [online:] www.archikolegiatum.pl, dostęp: 15.12.2025

Siedlisko Besiekiery, [online:] www.siedliskobesiekiery.pl, dostęp: 15.12.2025

Turystyka Kulturowa, czasopismo internetowe, [online:] www.turystykakulturowa.org, dostęp: 15.12.2025

Report on the Analysis of the Tourism and Cultural Potential of Łęczycza and Łęczycza County

Abstract:

The present valorisation forms part of a country-wide research project and is based on a method developed specifically for this purpose and originally published in the monograph by Armina Mikosa von Rohrscheidta *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy* (3rd ed., Poznań 2016).). The assessment takes into account potential cultural tourism destinations within the microregion (county), the broader leisure-time offer, and other factors influencing cultural tourism, including tourism and transport infrastructure as well as accommodation and gastronomic facilities. The evaluation was conducted using a point-based scoring (bonitation) method with carefully selected criteria corresponding to the popularity scale of particular groups of attractions and types of cultural trips. The present report constitutes an updated version of the original study published in issue 5/2016 (September – October 2016) of the journal. The decision to carry out a renewed assessment of the tourism and cultural potential of the microregion was prompted by significant changes that have occurred over the last decade (since 2016) in the development and management of key assets shaping this destination.

The report on Łęczyca County represents only the second case in Poland in which a repeated assessment has been conducted for the same administrative unit.

Keywords: tourism potential; cultural tourism; cultural heritage valorisation; Łęczyca County